

(The National Interest, 10.07.2009)

Сви велики ратови Америке били су “свети” ратови, осветљени неонским светлима националног наратива: циљ револуције је рађање нације, циљ грађанског рата је унутрашње избављење, а циљ светског рата је избављење читавог човечанства.

Подстакнут догађајима од 11. септембра, глобални рат против тероризма у свом зачетку био је обећање спаса за цело човечанство. Али осам година касније добили смо Дуготрајни рат одсада-па-завек. Нисмо добили обећано искупљење - “трансформација Блиског истока” скончала је на улицама Багдада - а уместо њега *имамо вечити рат*. А тај вечити рат само што није завек окончао светски поредак какав нам је познат.

Светски поредак је западњачка универзалија за коју су САД представљале златни стандард, и ту титулу поносно су носиле скоро читав век. Ми и даље остајемо његове перјанице, али наша битка - као и речник који користимо - драстично се променила, прешавши са нужне одбране нације у 2001. години, на борбу са ентузијастичним не-државним чиниоцима и наоружаним групама, на местима као што су Авганистан и Пакистан, или чак Мексико и Колумбија, и многим другим, која се не слажу са нашом универзалном визијом.

За то време, код куће се дешава трансформација која ће заувек изменити наш национални идентитет, а чији је извор наше превасходно војно реаговање. Ми борбеност уздижемо до божанских висина, посебно с обзиром да остала америчка постигнућа посрћу, као последица Велике рецесије. Рат постаје наша најцењенија национална активност, барјактар и инструмент нашег националног наратива.

У иностранству, наше интервенције су направиле места, додуше, хаотична места на којима би се у неком тренутку могли појавити неки нови идентитети, а ми смо те празнине попунили друштвено-статусним системима управљања заснованим на конфликтима. Што дуже негде останемо, то дуже укорењујемо културну динамику новог идентитета – у милитантности. Оне заједнице које обитавају на тим просторима, а које

су имуне, откриле су начин како да остваре све сопствене идентитете унутар нашег оквира ирегуларног ратовања. Зато смо ми у ствари бабице њихове друштвене револуције и евентуалне коначне легитимности - њиховог новог идентитета. *Дуготрајни рат* је заправо подухват трансформације света.

У међувремену, не само да су Сједињене Државе постале глобално највећи креатор пропалих, неуспелих држава, већ и даље настављају да подржавају крњење нација-држава које ће изневерити сопствени народ, а таквих је много – да поменем Египат и Мексико, Пакистан и Ирак.

А онда упорно не пристајемо да ове државе назовемо “промашеним”, наравно, јер забога то би раскринкало неуспех саме модерности. И зато уважавамо и одржавамо такозване “државе” које заправо представљају само владајуће елите у једном друштву. Ове елите се онда старају о одржавању фасаде коју захтева наш систем међународних вредности, док истинска реалност те владавине заправо подсећа на текстуре неких других времена. Ове крхке нације веома подсећају на краљевства која су наследила Римско царство у седмом веку. Када се загледа мало изван краљевских ознака, титула и ритуала модерности, увиђа се да ту нема институционализованог управљања друштвом, већ се пре ради о - као у Нигерији или Кенији - неформалним таписеријама алтернативних канала управе, цементиране путем “социјабилности елите”.

Обични људи који живе у овим земљама су “стављени по страни”. Они живе незбринуте од стране својих нација-држава које су их напустиле, а заправо чине 60 одсто човечанства. Обитавајући на токсичним маргинама глобализације, они полако постају две-трећине укупног броја људи на Земљи. Овакав свет “стављених по страин”, као и њихових локалних елита, флуидан је, у њему се уздижу не-државне заједнице, док елитни режими пропадају - додуше не у најважнијим упориштима Запада - *не још*.

А ту су и периферни шокови за систем. Шокови човечанству доносе трансформације, а ове полако већ кулминирају ка климаксу који људски род може гурнути са ивице, па чак довести и до ерозије глобализације. Климатске промене и пандемије помогле су да се окончају структуре касне антике и касног средњег века. А нама тек следе бројни шокови: несташица течних горива, праве жестоке глобалне пандемије и климатске промене, изумирање риболовних ресурса и колапс светских вода. Толико су нам свима познате, а истовремено тако их је лако порицати. Мало се ради на суочавању са овим шокovima, и нема сумње да ће у коначној инстанци доћи до њиховог пуног ударца и максималне синергије. Још само једна деценија, и наш свет би се могао наћи у кризи.

Шта ово значи за трансформацију човечанства? Неразвијени свет и његове структуре ће се скупити под страшним унутрашњим притиском. Уследиће борба на живот и смрт између горепоменутих “стављених по страни,” којих ће вероватно бити стотине милиона.

А шта ће бити са нама? Ми се подсвесно већ прилагођавамо форми ствари које тек следе. Амерички алтруизам ће можда преживети у реторици, али ова нација је већ почела да коригује свој свети наратив Дуготрајног рата. Тим ратом смо створили хаотични простор који је једино успео да дâ легитимитет и ободри наше непријатеље - а где ћемо пронаћи упадљивијег примера за то него што је данашњи Авганистан. Милитаризовали смо своје односе са “стављенима по страни” и у местима у којима се боримо, а сама та чињеница, трагично, представља облик еволутивног прилагођавања - само што оно није онакво какво смо ми имали на уму.

Све ово дешава се под реторичком обландом “либералног интернационализма”, с тим што је наша пракса ирегуларног ратовања сада скоро у потпуности одсечена од универзалистичке велике стратегије прохујалих времена. Више нећемо тежити да избавимо човечанство, већ пре, наког грубог буђења, да преживимо следећу трансформацију човечанства.

(Мајкл Влахос је истраживач стипендиста на Универзитету Џонс Хопкинс, Лабораторија за примењену физику, некадашњи директор студија безбедности у Школи за напредне међународне студије и аутор књиге *Борба идентитета: Свети рат и глобалне промене*, Praeger, 2008).